

- г) культурная компетенция;
- д) техническая компетенция;
- е) предметная компетенция.

В Интернете *research competence/Recherchekompetenz* – ‘поисковая компетенция’ часто переводится как ‘исследовательская компетенция’, хотя она включает навыки нахождения эквивалентов. Поисковая компетенция требует владения языком перевода, а также способности разрабатывать подходящие стратегии для эффективного использования доступных источников информации.

Н. Марковіч

АКАЗІЯНАЛІЗМЫ Ё СПАРТЫЎНЫМ МЕДЫЯДЫСКУРСЕ Ё АСПЕКЦЕ ПЕРАКЛАДУ

У працэсе аналізу тэкстаў спартыўнага дыскурсу, якія ўтрымліваюць аказіянальныя адзінкі, былі распрацаваны наступныя стратэгіі для іх перакладу:

1. Пераклад аказіяналізма шляхам утварэння аказіянальнай адзінкі на мове перакладу: *Das 45-Meter-Mega-Grätschen-Tor!* – «*Меганадкатны*» *супергол з 45 метраў!* У тэкстах спартыўнага дыскурсу аказіянальныя кампозіты часта складаюцца з вялікай колькасці каранёў. Але перанесці гэтыя структуры ў беларускую мову немажліва. Таму ў дадзеным прыкладзе выкарыстоўваецца стратэгія аб’яднання каранёў з элементамі стылістычнай кампенсацыі.

У гэтым тыпе перакладу можна выдзеліць падтып – перадача аказіяналізма на родную мову з дапамогай мадыфікацыі фразеалагізма ці ўстойлівага выразу ў «аказіянальны фразеалагізм»: *Neureuther tröstet Kreuzband-Kollege Luitz.* – *Нойройтэр суцяшае «таварыша па дыягназу» Луітца.* Дадзены варыянт перакладу ўтварыўся ад прыстасавання фразеалагізма «таварышы па няшчасці» да канкрэтнай сітуацыі.

Разгледзім яшчэ адзін прыклад такога тыпу: *Baby-Alarm beim „Tortier“.* – *Дзіцячы перануд ва “Уладара варот”.* У перакладзе бачым мадыфікаваную назву твора Дж. Р. Р. Толкіна «Уладар пярсцёнкаў», якая ўжо стала ўстойлівым выразам. У артыкуле так называецца хакеіст, які закінуў найбольшую колькасць шайбаў.

2. Перадача аказіянальнай адзінкі на родную мову праз словазлучэнне з захаваннем аказіянальнай афарбоўкі: *Vettel übt die Tank-leer-Taktik.* – *Феттэль выкарыстоўвае тактыку «пустога бензабака».* Пераўтвараем першыя два кампаненты кампозіта ў назву тактыкі, падкрэсліваем аказіянальнасць выразу двукоссем.

3. Перадача толькі дэнататыўнага кампанента кампозіта без захавання стылістычнай афарбоўкі: *Sie stimmten Anti-DFB-Gesänge an, auch während der Nationalhymnen, beleidigten Timo Werner wegen dessen Schwalbe und weil er für Red Bull kickt.* – *Яны спявалі песні з настраямі супраць зборнай Германіі, таксама калі гучалі нацыянальныя гімны, абражалі Цімо Вернера за яго*

сімуляцыі і таму што ён гуляе за «Рэд Бул Лейтцыг». Максімальна разгортаем кампозіт, у выніку чаго губляецца аказіянальнасць, расшыфроўваем абрэвіятуру ‘DFB’, бо беларускамоўная аўдыторыя хутчэй за ўсё не ведае яе значэння.

Такім чынам, пасля аналізу выкананага перакладу тэкстаў спартыўнага дыскурсу можна зрабіць выснову, што «найлепшым» спосабам перакладу з’яўляецца першы спосаб, але мажлівасць яго выкарыстання прадстаўляецца дастаткова рэдка. Другі спосаб з’яўляецца кампрамісным варыянтам і выкарыстоўваецца часцей за ўсё. Перакладаць трэцім спосабам пажадана толькі тады, калі два першыя ўжыць немагчыма. Перакладчык мусіць быць настойлівым і арыгінальным у працэсе пошуку найлепшага варыянта.

П. Митюля

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ТЕРМИНОЛОГИИ ИСТОРИЧЕСКОЙ НАУКИ И ТЕКСТОВ СООТВЕТСТВУЮЩЕЙ ТЕМАТИКИ

Важность перевода текстов исторической тематики обусловлена тем, что благодаря им мы узнаем о событиях прошлых лет и получаем знания предыдущих поколений. Именно язык выступает в качестве инструмента, позволяющего нам узнать о пути, уже пройденном человечеством.

Под *историческими терминами* понимаются лексические единицы, обозначающие категории и понятия методологии истории и понятия событийной истории. Особенностью исторических терминов является их двуплановость. Таким образом, с одной стороны, выделяют макротермины, которые выступают в качестве инструментария исторической науки и служат для выражения ее методологии, с другой стороны, микротермины, которые необходимы для описания событийного материала и создания колорита эпохи.

Стоит отметить несовершенство терминологии, ведь в рамках собственно исторического профессионального сообщества неупорядоченность терминологии способна вызвать споры между представителями разных школ и направлений. Когда, например, один термин используется для обозначения многих понятий, важно правильно понять, что именно хотел сказать автор.

Переводчик должен учитывать то, что автор текста может принадлежать к определенной научной школе, в которой сформирован свой терминологический аппарат, свое видение предмета, что может повлиять и на перевод. Так, например, у Броделя можно встретить такие понятия, как *longue durée* – ‘историческая долговременность’, *ensemble des ensembles* – ‘множество множеств’, *trend seculaire* – ‘вековые тренды’. Перед переводом подобных терминов необходимо ознакомиться с соответствующей теоретической базой для того, чтобы установить, к примеру, существует ли устоявшийся эквивалент и с какой целью используется определенное обозначение. Термином *contre-marché* – ‘противорынок’, например, он называет частный рынок, чтобы противопоставить его общественному.

Таким образом, при переводе текстов исторической тематики сначала необходимо определить слова, у которых есть абсолютные и полные эквива-